

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

О. Ю. Андреева, М. В. Чинкина

Донбаська національна академія будівництва і архітектури

вул. Державіна 2, 86123, м. Макіївка, Україна.

E-mail: EconomicaDnasa@rambler.ru

Отримана 13 травня 2008, прийнята 16 травня 2008

Анотація. В статті проводиться дослідження економічного потенціалу будівельного комплексу (на прикладі України та Донецької області), приведені статистичні дані розвитку економічного потенціалу будівельного комплексу. Метою дослідження є розгляд проблемних аспектів будівельного комплексу та розробка заходів розвитку економічного потенціалу цієї галузі. Дослідження доводить, що розвиток економічного потенціалу будівельного комплексу залежить від низки факторів, а саме: від кваліфікації робітників, від підтримки держави, від якості інноваційної та інвестиційної діяльності, від придатності обладнання, від ризиків у будівництві тощо. Все це призводить до підвищення конкурентоспроможності будівельних підприємств України на світовому ринку. Подальших досліджень потребують питання розвитку економічного потенціалу будівельного комплексу за рахунок раціонального та ефективного використання ресурсів, залучення інвестицій.

Ключові слова: економічний потенціал, будівельний комплекс, економічний потенціал будівельного комплексу, інноваційна та інвестиційна діяльність, ризик у будівництві.

РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА СТРОИТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСА

Е. Ю. Андреева, М. В. Чинкина

Донбасская национальная академия строительства и архитектуры

ул. Державина 2, 86123, г. Макеевка, Украина.

E-mail: EconomicaDnasa@rambler.ru

Получена 13 мая 2008, принята 16 мая 2008

Аннотация. В статье проводится исследование экономического потенциала строительного комплекса (на примере Украины и Донецкой области), приведены статистические данные развития экономического потенциала строительного комплекса. Целью исследования является рассмотрение проблем строительного комплекса и разработка мероприятий развития экономического потенциала этой отрасли. Исследование доказывает, что развитие экономического потенциала строительного комплекса зависит от ряда факторов, а именно: от высококвалифицированных работников, от поддержки государства, от качества инновационной и инвестиционной деятельности, от пригодности оборудования, от рисков в строительстве и т. д. Все это приводит к повышению конкурентоспособности строительных предприятий Украины на мировом рынке. В дальнейшем исследовании нуждаются вопросы развития экономического потенциала строительного комплекса за счет рационального и эффективного использования ресурсов, привлечения инвестиций.

Ключевые слова: экономический потенциал, строительный комплекс, экономический потенциал строительного комплекса, инновационная и инвестиционная деятельность, риски в строительстве.

DEVELOPMENT OF ECONOMIC POTENTIAL BY THE BUILDING COMPLEX

E. U. Andreeva, M. V. Chinkina

Donbass national academy of building and architecture

str. Derzhavina 2, 86123, Makeevka, Ukraine.

E-mail: EconomicaDnasa@rambler.ru

Received 13 May 2008, accepted 16 May 2008

Abstract. The article deals with the reserch of the economic potential of the building complex (on example of the Ukraine and Donetsk region), the statistical data of the economic potential development of the building complex. The Purpose is the consideration the problems of the building complex problems and undertakings elaboration of the development economic potential developments of this branch. The reserch that argues the economic potential of the building complex depends on the romge of factors, as follows: on highskilled workmen, on state support, on the innovation quality инновационной and investment activity, on equipment, suitability on the risks construction and so on. All this leads to about increasing of competitiveability of Ukraine building enterprises in the world market. The problems of economic building complex potential need the further research at the expense of rational and efficient resources and investment involving.

Keywords: economic potential, building complex, economic potential of the building complex, innovation and investment activity, risks in construction.

Вступ

В останні роки зростає кількість нових будівель і споруд, що зводяться у містах країни, реконструюється стара забудова, архітектурні та історичні пам'ятки. Це все є не лише окрасою довкілля, а й свідченням позитивних зрушень в економічному потенціалі країни.

Економічний потенціал визначається кількістю трудових ресурсів і якістю їх професійної підготовки, об'ємом виробничих потужностей промислових і будівельних організацій, виробничими можливостями сільського господарства, протяжністю транспортних магістралей і наявністю транспортних засобів, розвитком галузей невиробничої сфери, досягненнями науки і техніки, ресурсами розвіданих корисних копалин, тобто елементами, що становлять в сукупності продуктивні сили суспільства.

Розглянемо також поняття будівельного комплексу, яке визначається як сукупність галузей, виробництв і організацій, що характеризується тісними стійкими економічними, організаційними, технічними і технологічними зв'язками в отриманні кінцевого результату - забезпеченні виробництва основних фондів народного господарства.

Отже, під економічним потенціалом будівельної галузі будемо розуміти сукупну здатність галузей народного господарства здійснювати капітальне будівництво.

Аналіз досліджень і публікацій

Серед науковців, які приділили значну увагу дослідженню економічного потенціалу будівельного комплексу, слід відзначити таких як М.П. Денисенко [1], В.С. Нотевський [2], В.В. Солдатенко [3], С.В. Суська [1], В.Г. Яцуба[5].

Метою роботи є розгляд проблем будівельного комплексу та розробка заходів використання економічного потенціалу цієї галузі.

Виклад основного матеріалу

Сьогодні будівельна галузь України має один із найкращих показників в економіці. Однак у будівельному комплексі існує ряд проблем, які вирішити швидко неможливо, а саме: низька інвестиційна та інноваційна діяльність; низька заробітна плата працівників будівельних організацій; розгортання будівництва житла, доступно для широких верст населення, а середній клас не може дозволити придбати собі житло;

Рис. 1. Середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників у будівництві.

застаріле обладнання; ризики в будівельній галузі. Розглянемо послідовно ці проблеми і напрямки їх вирішення.

1. Низька інвестиційна діяльність. Успішний розвиток української економіки стримується через обмеженість інвестиційних ресурсів. У разі капіталізації основних засобів на іпотечному ринку, економіка може отримати величезні додаткові фінансові ресурси, забезпечені нерухомістю. Для українських підприємств інвестиції можуть бути залучені переважно на внутрішньому ринку під заставу нерухомості [2; С.26]. На сьогодні інвестиційна діяльність вимагає пошуку інших підходів для забезпечення конкурентоздатності її учасників – потужності та мобільності одночасно. Це, в свою чергу, потребує створення на будівельному ринку крупних суб'єктів господарювання. Отже, для того, щоб інвестори вклали в будівельну галузь свої кошти, їм необхідно довести, що будівництво буде ефективним і прибутковим, і правильно розробити бізнес – план інвестиційного проекту.

2. Проблеми інноваційної діяльності. Багаторічну дискусію про стратегію розвитку українського будівельного комплексу і джерела його зростання можна звести до стратегії конкуренції – зростання відбувається на основі відкритої ринкової економіки, яка дозволяє регіонам, усьому економічному потенціалу будівельного комплексу включитися в конкурентний простір на світових ринках і стимулювати їх до цього. Тут доречно нагадати визначення інновації. Інновації – новостворені або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, які

істотно покращують структуру і якість виробництва [3; С.22]. Для того, щоб інноваційна діяльність була ефективною необхідно розробити і освоїти принципово нові технології, провести технічне переозброєння, реконструкцію, розширення, будівництво нових підприємств.

3. Низька заробітна плата. Необхідно стимулювати працівників, тобто підвищувати їм заробітну плату, для того, щоб вони хотіли розвивати будівельну галузь ефективніше, для того, щоб розвивався економічний потенціал будівельної галузі України. Для цього необхідно залучати інвесторів. Розглянемо середньомісячну номінальну заробітну плату найманих працівників у будівництві (Рис. 1).

З цього рисунку ми бачимо, що середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників у будівництві з кожним роком зростає, і це свідчить про якісні зміни. Однак ця цифра залишається невеликою.

4. Застаріле обладнання. Необхідно, щоб міністерство створило умови для налагодження вітчизняного виробництва сучасних будівельних машин, механізмів, обладнання, приладів, а також розширення обсягів виробництва прогресивних будівельних матеріалів та виробів будівельного призначення.

5. Ризики у будівництві. Наявність ризику неминуча в ринкових умовах, причому чим вищий ризик, тим більший можливий прибуток. Для того щоб було менше ризиків, необхідно закупляти нове обладнання; чітко дотримуватися правил техніки безпеки; закупляти матеріали з високими показниками якості; чітко продумати увесь план будівництва. Частику збиткових будівельних підприємств представлено на Рис. 2.

Рис. 2. Частка збиткових будівельних підприємств.

Відповідно до зображення на Рис. 2, частка збиткових будівельних підприємств у 2006 році зменшилася, і це свідчить про якісні зміни у будівельному комплексі.

Таким чином, насамперед необхідно, щоб у будівельному комплексі працювали висококваліфіковані робітники, щоб була підтримка держави у розвитку будівельного комплексу, якісна інноваційна та інвестиційна діяльність.

Проте існуючі проблеми не заважають розвиватися будівельним підприємствам. По-перше, зростає кількість будівельних підприємств, зокрема у 2006 році збільшилася їх кількість до 35875 тисяч, що є позитивною тенденцією (Рис. 3).

По-друге, зростає обсяг реалізованої будівельної продукції (у фактичних цінах): обсяг реалізованої будівельної продукції у 2006 році зріс до 71913,8 млн. грн. (Рис. 4).

По-третє, зросла рентабельність операційної діяльності будівельних підприємств: у порівнянні з попереднім роком, у 2006 р. рентабельність збільшилася на 0,9% та склала 3,1%

що свідчить про прибутковість будівельних підприємств (Рис. 5).

Розглянемо розвиток економічного потенціалу будівельного комплексу на прикладі Донецької області.

Потенціал будівельного комплексу нашого регіону є одним з наймогутніших в країні. За об'ємом будівельно-монтажних робіт він посідає друге місце в Україні, поступаючись лише Києву. Обсяги виконаних будівельних робіт представлено на Рис. 6.

Відповідно до Рис. 6, Донецька область за обсягами виконаних будівельних робіт посідає друге місце і складає, 6042 млн. грн. Донецька область забезпечує більш десятої частини загального об'єму будівельних робіт у країні.

Більше 40% загальнообласного об'єму підрядних будівельних робіт надає на Донецьк, понад п'ятої частини – на Маріуполь. Високими темпами нарощують об'єм у будівництві також підрядні організації Горлівки та Дружківки.

Значні об'єми робіт виконуються як з технічного переозброєння і реконструкції підприємств

Рис. 3. Кількість будівельних підприємств.

Рис. 4. Обсяг реалізованої будівельної продукції.

Рис. 5. Рентабельність операційної діяльності будівельних підприємств.

Рис. 6. Обсяги виконаних будівельних робіт.

базових галузей економіки, так і на об'єктах житлового і соціально-культурного призначення, а також по будівництву і реконструкції доріг, благоустрою населених пунктів.

За перше півріччя 2007 року будівельниками області виконано робіт власними силами на 2,3 млрд. грн., що в порівнянні з відповідним періодом минулого року більше на 26,6 відсотка (у зіставних цінах). Для порівняння: в цілому по Україні будівельне виробництво зросло в порівнянні з першим півріччям 2006 року на 14,4 відсотка. Слід зазначити, що 42 відсотка обласного об'єму будівельних робіт забезпечили підприємства Донецька, майже третину – Маріуполя. В порівнянні з першим півріччям 2006 року їх приріст досяг в обласному центрі 29,5 відсотка, в Маріуполі – 26,8 відсотка [6].

Масштаби будівництва безпосередньо залежать від інвестиційної активності підприємств. За минулий рік приріст інвестицій в основний капітал складав в цілому по області 9,3 відсотка, за перший квартал 2007 року – 23,8 відсотка. Разом з тим, за даними обстеження ділової активності будівельних організацій, проведеного Головним управлінням статистики в другому кварталі 2007 року, дві третини опитані забезпечені фінансуванням лише на один-три місяця, а 3 відсотка – взагалі не забезпечені. Внаслідок цього майже 9 відсотків будівельних організацій області з початку нинішнього року ще не змогли приступити до роботи, а 38 відсотка – знизили об'єми будівельних робіт в порівнянні з першим півріччям минулого року [6].

Безпосередньо з будівництвом пов'язане виробництво будматеріалів. Донецька область забезпечує значні об'єми будівельних матеріалів, які виготовляють цемент, шифер, керамічну плитку тощо. За 2006 рік приріст загального об'єму виробництва будматеріалів у межах області склав 5,5 відсотка, а за перше півріччя 2007 року він досяг 42,4 відсотка, що є найвищим показником серед всіх видів промислової діяльності. Все це створює умови для стабільної роботи і подальшого розвитку будівельного комплексу.

Розглянемо розвиток потенціалу будівельного комплексу міста Донецька в декількох районах.

1. Будьонівський район – з будівельних організацій найбільший об'єм будівельно-монтажних робіт виконують ЗАТ «Шахтоспецбуд», ПП «Витязь», ЗАТ «Укренергозв'язбуд», ТОВ «Ральдо», ТОВ «Шахтобудмонтаж». Існують такі перспективи: останнім часом намітилися тенденції сучасного естетичного оформлення виробничих будівель і установ. У цьому плані інтерес викликає офіс Донецького хімічного заводу, раціонально спланований торговий комплекс «Майський» і автозаправні станції, нічні розважальні клуби «Вірус», «Форт-Нокс», «Майами». Перспектива економічного розвитку району полягає в продовженні будівництва метрополітену, житлового мікрорайону «Донський» і об'їзної дороги навколо Донецька із спорудженням всієї необхідної інфраструктури.

2. Ворошиловський район – за останні роки вигляд району перетворився: змінилася центральна магістраль міста – вулиця Артема, колишня перша лінія, стали яскравіше, виразніша фасади відреставрованих будинків, вітрини магазинів, вивіски. Характерною особливістю є будівництво нових, сучасних, європейського типу будівель. Продовжується будівництво об'єктів виробничого призначення і житлових будинків. За рахунок засобів балансоутримувачів, при пайовій участі підприємств і організацій, розміщених в житлових будинках, ремонтуються фасади будівель, упорядковується прилегла територія.

3. Калінінський район – в Калінінському районі знаходиться багато цікавих сучасних архітектурних споруд, зокрема Палац спорту «Дружба», міський Палац дитячої і юнацької творчості, прес-центр ПКТІ. Свою «ексклюзивну особу» мають житлові масиви Парковий і Будівник. Перлиною району по праву є Ботанічний сад – один з кращих в Україні. Тут знаходиться 20 будівельних організацій.

4. Київський район – Київський район називають головними воротами Донецька, оскільки тут знаходиться Донецький аеропорт, що належить до розряду міжнародних і приймає літаки всіх класів, а також залізничний вокзал. Поряд з аеропортом – Путіловській автовокзал, звідки відправляються в дальні рейси пасажирські автобуси. Будівельні організації представляють ВАТ «Будівельно-промислова

фірма «Донецкжилбуд», ТОВ «Міське будівництво», «Монтажник», «Сучасник», «ДЛК–С», спеціалізоване управління «Укренергочермет», ЧП «Донбасівський промислово–торговий центр КВК».

Отже, економічний потенціал будівельного комплексу в Україні підвищується, про це свідчить те, що зростання кількості будівельних підприємств, обсягу реалізованої будівельної продукції, зростають обсяги виконаних будівельних робіт. Але на цьому не слід зупинятися, необхідно постійно розвивати, підтримувати економічний розвиток будівельної галузі, для того, щоб Україна була розвинутою та конкурентоспроможною на світовому ринку.

Література

1. М.П. Денисенко, С.В. Суська. Основні методи зниження ризиків інноваційних проектів // Будівництво України. – 2007. – №9. – С.4-7.
2. В.С. Нотевський. Інвестування на ринку будівництва // Будівництво України. – 2007. – №6. – С. 26-30.
3. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528с.
4. В.В. Солдатенко. Інвестиційно - інноваційна модель розбудови економіки України // Будівництво України. – 2007. – №6. – С.22 – 25.
5. В.Г. Яцуба. Якщо Україна будується, то в неї є майбутнє // Будівництво України. – 2007. – №6. – С. 2-5.
6. www.ukrstat.gov.ua.

Андрєєва Олена Юрїївна – асистент кафедри економіки підприємств Донбаської національної академії будівництва і архітектури. Науковий напрямок: управління комунальними ресурсами.

Чинкіна Марина Валерїївна – студентка 4 курсу зі спеціальності «Економіка підприємства» Донбаської національної академії будівництва і архітектури. Науковий напрямок: економіка будівництва.

Андрєєва Елена Юрьевна – ассистент кафедры экономики предприятий Донбасской национальной академии строительства и архитектуры. Научное направление: управление коммунальными ресурсами.

Чинкина Марина Валерьевна - студентка 4 курса специальности «Экономика предприятий» Донбасской национальной академии строительства и архитектуры. Научное направление: экономика строительства.

Andreeva Olena Yuriivna – the assistant professor at the department of Enterprise Economy of the Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture. Scientific interests: management of communal resources.

Chinkina Marina Valeriivna – a student of fourth course is an economy of enterprises on speciality of the the Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture. Scientific interests: economy of building.